

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

EU_12_sada2_02_ČJ_Literatura_Dur

Název školy	Střední škola, Základní škola a Mateřská škola, Karviná, p. o.
Autor	Mgr. Durajová Helena
Anotace	Pracovní list je zaměřen na upevnění znalostí dosažených ve výuce Českého jazyka v oblasti literatury.
Vzdělávací oblast	Český jazyk a literatura
Předmět	Český jazyk
Tematická oblast/téma	Literární výchova/roznání literárních žánrů
Výsledky vzdělávání	Rozeznávat literární druhy
Klíčová slova	lyrika, epika, drama, poezie, próza, verš, strofa, odstavec, rým, óda, epitaf, elegie
Druh učebního materiálu	pracovní list
Typ vzdělávání	Střední vzdělávání, 2. ročník Praktické školy dvouleté
Ověřeno	Datum: Třída: II. PRŠ 2
Zdroj	[online]. [26-10-2012]. Dostupné z URL: < http://cs.wikipedia.org >

DĚLENÍ LITERATURY

Literatura se dělí dvojitým způsobem, a to na starší typ dělení (lyrika, epika, drama) a na novější (poezie, próza, drama).

Pedagogická poznámka: Žákům je třeba zdůraznit, že lyrika se nerovná poezii a epika próze, že se jedná o odlišné typy dělení. Starší typ je vymezen podle obsahu, kdežto novější spíše podle formy.

LITERÁRNÍ DRUHY:

LYRIKA

- Dílo je za lyrické považováno tehdy, když schází děj. Autor například popisuje své pocity, okolní přírodu, dojmy, myšlenky nebo své představy.

EPIKA

- Epické dílo je takové, které má děj. Je například založeno na vyprávění. Autor vypráví o tom co se právě děje, událo, nebo bude dít.

PRÓZA

- Próza je kterýkoliv běžný text, který není psán ve **verších**, ale v obyčejných větách. Je členěn do **odstavců** a zní přirozeně.

POEZIE

- Neboli básnictví, je psáno ve **verších**. Verše se **rýmovat** mohou, ale také nemusí. Verše nejsou rozdělovány do odstavců, ale do **strof**.

DRAMA

- Určeno pro jeviště. Lze poznat podle charakteristického vzhledu. Je zde uvedeno jméno osoby, která právě mluví. Po něm následuje **replika** (to, co osoba říká). Pohyby a chování herců vyčtete z tzv. **scénické poznámky**.

Verš – Jeden řádek básnického díla

Strofa – Seskupení několika veršů

Rým – Zvuková shoda na konci verše

Odstavec – Seskupení vět, které tvoří logický celek

LITERÁRNÍ ŽÁNRY:

POEZIE

LYRICKÁ

- Nemá děj, snaží se vystihnout náladu, pocity, motivy.
- PÍSEŇ
- ÓDA
(oslavná píseň)
- EPITAF
(náhrobní nápis)
- ELEGIE
(žalozpěv, smutná báseň)

EPICKÁ

- Taková báseň má děj. Například rytířská poezie
- BALADA
- EPOS

LYRICKO-EPICKÁ

- Děj je zde potlačen, přesto je však patrný.

VELMI MÁLO SE LIŠÍ

PRÓZA

- ROMÁN (dlouhé komplikované dílo, mnoho postav)
- NOVELA (kratší než román, jinak velmi podobné)
- POVÍDKA (kratší než novela, jen několik postav)
- POHÁDKA (krátký, smyšlený příběh, nadpřirozené bytosti)

TEST

1. Urči z následujícího úryvku, o jaký literární druh se jedná:
„Utíkal, co mu nohy stačily, a doufal, že vlak ještě nevyjel. Po čele mu stékaly krůpěje potu a mokré tenisky plácaly o špinavou zem. Bylo dvanáct hodin a do širokých ulic i do koutů křivolakých uliček se už vkrádala tma.“
 - a) Poezie
 - b) Drama
 - c) Próza
2. Co znamená následující věta:
„Utíkal, co mu nohy stačily.“
 - a) Utíkal tak rychle, jak jen měl dlouhé nohy
 - b) Chtěl utíkat, ale měl příliš krátké nohy
 - c) Utíkal, jak jen nejrychleji mohl
3. Urči z následujícího úryvku, o jaký literární druh se jedná:
*„Obloha hrála barvami
a všude kolem nás
hrál deštík na své varhany,
až po zádech šel mráz.“*
 - a) Drama
 - b) Poezie
 - c) Próza
4. Vyber možnost, která se svým obsahem shoduje s následující větou: *„Má pěkně nabroušený jazyk“*
 - a) Mluví nespisovně.
 - b) Mluví otevřeně, přímo, vtipně a kriticky.
 - c) Mluví nahlas a zřetelně.

5. Urči z následujícího úryvku, o jaký literární druh se jedná:
„Patrik: „No tak, neodcházej přece!“ (uchopí Lucii za ruku)
Lucie: „Nevydržím tam už ani minutu. Copak ty se na to můžeš dívat?“ (vytrhne se mu a odchází z jeviště)“
- a) Poezie
 - b) Próza
 - c) Drama
6. Urči z následujícího úryvku, o jaký literární druh se jedná:
„Mistrně se vyhnul útoku z leva a pokračoval přímo k čáře, kde byl však tvrdě zastaven obráncem.“
- a) Lyrika
 - b) Drama
 - c) Epika
7. Urči z následujícího úryvku, o jaký literární druh se jedná:
„Tísňovou atmosféru zhoršovalo všudypřítomné horko a přísné oči dozorců, které na vás visely dnem i nocí.“
- a) Epika
 - b) Lyrika
 - c) Drama

ŘEŠENÍ

1.C 2.C 3.B 4.B 5.C 6.C 7.A